

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента ДУТКО Альони Олександрівни
на дисертацію КОЗОЛИСА Андрія Романовича на тему
«Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання
реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової
агресії проти України», подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

***Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами***

Військові дії проти України та збройна російська агресія, починаючи з 2014 року, є тією надзвичайною ситуацією воєнного характеру, що обумовлює необхідність спеціального режиму захисту в тому числі цивільних прав та інтересів учасників бойових дій, кількість яких невпинно збільшується, а отже, і питання їхньої реабілітації набуває ще більшої актуальності.

Одним із найважливіших напрямків діяльності держави є відновлення фізичного та психологічного здоров'я учасників бойових дій, збереження або досягнення ними соціально-психологічного благополуччя, створення та реалізація програм соціального захисту бійців, повернення учасників бойових дій, військовослужбовців до життя після участі у бойових діях шляхом реабілітації. Тому важливо забезпечити цих осіб високим рівнем медичної допомоги та необхідними реабілітаційними послугами.

Доводиться констатувати, що попри наявність низки теоретичних здобутків щодо означеної проблематики, в Україні відсутні комплексні напрацювання цивільно-правового регулювання відносин у сфері надання реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової агресії проти України, тому актуальною є наукова дискусія в межах досліджуваної сфери відносин.

Дисертаційне дослідження виконане в межах науково-дослідної тематики кафедри цивільно-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ на 2020-2023 роки та на 2023–2028 роки «Проблеми правового регулювання приватних відносин в умовах гармонізації

законодавства України з правом Європейського Союзу» (номери державної реєстрації: 0120U102681 та 0123U103819).

***Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації***

Достовірність та обґрунтованість наукових положень ґрунтуються на глибокому аналізі чинного законодавства, обраній методології, всебічним опрацюванням наукової літератури, у тому числі зарубіжної, а також матеріалів судової практики.

Назва роботи гармонійно поєднується з її змістом, положеннями новизни і висновками, створюючи загальне цілісне позитивне враження і є черговим аргументом на користь актуальності дисертаційної роботи.

Визначені у роботі об'єкт та предмет дисертаційного дослідження дозволяють досягти мети дослідження, яка полягає у комплексному системному аналізі теоретичних та практичних проблем щодо цивільно-правового регулювання відносин у сфері надання реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової агресії проти України, а також вироблення науково аргументованого теоретичного підґрунтя для подальшого удосконалення цивільного законодавства в означеній сфері. Досягненню поставленої мети сприяли чітко сформульовані завдання, кожне з яких розв'язане та описане в роботі у вигляді висновків.

При дослідженні поставлених завдань автором цілком слушно було застосовано систему існуючих загальнонаукових, спеціально-наукових методів, спрямованих на отримання об'єктивних та ґрунтовних результатів з позицій комплексного та системного підходів.

Про прикладну значущість дисертаційної роботи свідчить сформована автором низка пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, зумовлений також раціональною та логічно узгодженою структурою дисертаційного дослідження. Його зміст складається з трьох розділів, поділених на вісім

підрозділів, висновку, списку використаних джерел і додатків. Усі розділи та підрозділи за своїм змістом і висновками є вагомими й послідовно сформульованими та викладеними, що дало змогу простежити процес втілення ідей і думок автора у тексті дисертації, виокремити найбільш обґрунтовані позиції, а також питання, які потребують подальшого дослідження.

У висновках до дисертації автор вичерпно, в логічній послідовності виклав основні результати дослідження.

Особливу цінність роботі надав проведений автором глибокий і кваліфікований аналіз нормативно-правової бази вітчизняного цивільного законодавства, української та зарубіжної доктрини, матеріалів судової практики.

Представлена робота широко охоплює й глибоко опрацьовує поставлену проблематику. Матеріал викладено доступно та юридично грамотно, автор демонструє своє вміння викладати складні наукові концепції та проблеми, давати визначення базовим категоріям та поняттям.

Значення дослідження для науки і практики

Викладені у дисертації напрацювання становлять потенціал для науково-дослідної роботи, зокрема можуть використовуватися під час здійснення подальших наукових досліджень у сфері надання реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової агресії проти України; для правотворчої діяльності, зокрема можуть бути втілені у процесі вдосконалення чинних та розробці нових нормативно-правових актів, що регулюють сферу досліджуваних відносин; у навчальному процесі при підготовці здобувачів вищої освіти бакалаврського і магістерського рівнів вищої освіти за спеціальністю «Право», а також створюють доктринальну основу при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій та інших навчально-методичних матеріалів.

Результати дослідження пройшли належну апробацію шляхом їх обговорення на науково-практичних конференціях та семінарах різного рівня

упродовж 2021–2024 років. Основні висновки та результати дисертації викладено у семи публікаціях, з-поміж яких: три – у періодичних виданнях, включених до переліку фахових видань категорії «Б», що затверджені МОН України та чотири – у збірниках тез доповідей, опублікованих за результатами участі в науково-практичних заходах.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на дисертаційному рівні здійснено комплексне науково-теоретичне дослідження цивільно-правового регулювання відносин у сфері надання реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової агресії проти України, за результатами якого зроблено висновки та запропоновано пропозиції з метою вдосконалення правового регулювання в означеній сфері.

Вивчення змісту дисертації дає можливість стверджувати, що сформульовані автором пропозиції наукової новизни за результатами проведеного дослідження є доведеними та такими, що несуть у собі низку концептуальних висновків і рекомендацій, що мають теоретичне та практичне значення.

Важливим науковим здобутком є запропоноване дисертантом авторське визначення дефініції «реабілітаційна послуга», «договору про надання реабілітаційних послуг», «захист прав учасників бойових дій внаслідок військової агресії проти України у сфері надання реабілітаційних послуг».

Заслуговує на підтримку пропозиція автора розглядати охорону прав учасників бойових дій внаслідок військової агресії проти України у сфері надання їм реабілітаційних послуг в широкому та вузькому значенні.

Слушним є висновок про цивільно-правовий характер відносин, які виникають на підставі договору у сфері надання реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової агресії проти України.

Більшість положень дисертації, які викладені у форматі наукової новизни, заслуговують на схвалення та підтримку. Також аргументованими видаються

низка інших ідей та висновків, які не віднесені автором до положень наукової новизни, проте за своїм змістом можуть вважатися новаторськими.

Дотримання академічної доброчесності

Аналіз тексту дисертаційної роботи свідчить про відсутність порушень А.Р. КОЗОЛИСОМ вимог академічної доброчесності. У рецензованій праці не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. У разі використання ідей, розробок, тверджень автор покликається на джерела інформації, дотримано норми законодавства про авторське право, надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності та використані методи дослідження.

Дискусійні положення та положення, що вимагають уточнення

Водночас, підкреслюючи теоретичну і практичну цінність дисертаційного дослідження А.Р. КОЗОЛИСА, позитивно оцінюючи його загалом, наголошуємо, що окремі положення дисертації потребують більш глибокого дослідження та обґрунтування:

1) заслуговує на увагу позиція дисертанта, що на основі принципу свободи договорів можливо формувати «власні» ефективні способи захисту прав та інтересів, зумовлені специфікою послуг, особливостями суб'єктного складу реабілітаційних послуг. Однак, під час захисту дисертації авторові необхідно надати відповідь на питання: яким критеріям мають відповідати такі «власні ефективні способи захисту»;

2) автором запропоновано дефініцію договору про надання реабілітаційних послуг як правочину, за яким одна сторона (реабілітаційний заклад, реабілітаційна установа, інший заклад охорони здоров'я чи суб'єкт, який має право надавати реабілітаційну допомогу згідно із законодавством) зобов'язується за завданням другої сторони надати комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію функціонування осіб, які зазнають або можуть зазнати обмеження повсякденного функціонування у їхньому середовищі, а замовник зобов'язується оплатити надану послугу, якщо інше не встановлено договором або законом. Однак, як видається, така дефініція не містить

комплексного характеру адже не включає усі ознаки характерні для договорів про надання реабілітаційних послуг.

Втім, висловлені зауваження не перешкоджають позитивному ставленню до виконаної дослідницької роботи, а здійснений автором творчий пошук заслуговує на повагу та високу позитивну підтримку.

Загальний висновок

Рецензована дисертаційна робота за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, теоретичною та практичною значущістю здобутих результатів, а також за змістом і кількістю опублікованих публікацій за тематикою дослідження відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

З огляду на викладене вважаю, що дисертація КОЗОЛИСА Андрія Романовича на тему «Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання реабілітаційних послуг учасникам бойових дій внаслідок військової агресії проти України» є самостійним завершеним науковим дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для юридичної науки, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
навчально-наукового інституту
права та правоохоронної діяльності
Львівського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Альона ДУТКО